

Rausa

**Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 8 maal per jaar. Vijfde jaargang nr. 8, december 2017**

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer: Bart Caulier,
Marc Muylaert, Monique
Janssen, Norbert Verbestel
Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Bankrelatie:
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt in februari, maart, april, juni, augustus, september, november en december in digitale versie en op aanvraag in gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis. Wie een gedrukte versie wil, kan zich in december '17 of januari '18 abonneren voor de volgende jaargang door € 25- te storten op BE 97 8601 1557 2549. **In de loop van het jaar worden geen nieuwe gedrukte abonnementen genoteerd.**

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil bezorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleveren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 054 32 33 64

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	Om te beginnen
Blz. 3	Doe zo voort
Blz. 4	2018 wordt een erg goed erfgoedjaar!
Blz. 7	Erfgoed op notenbalken
Blz. 9	In het spoor van Cardijn
Blz. 11	De VKAJ in het Pamel van de jaren '60
Blz. 14	We hebben jullie nodig
Blz. 15	Digitale speurneuzen
Blz. 17	Klap van hier
Blz. 19	Dankjewel Karen
Blz. 20	Uitsmijter

Op de voorpagina: 'Boekenslak' van Jan De Mont.
Het bescheiden diertje sleept rustig een berg boeiende lectuur 2018 binnen. Symbolisch voor Rausa?

Mooie tradities moeten behouden blijven! Zo ook de nieuwjaarsbrief van de voorzitter. Vorig jaar schreef Luc Van Cauwelaert zijn wensen nog uit, vandaag noteert Bart Caulier op het einde van zijn eerste jaar voorzitterschap zijn wensen....

Doe zo voort

Beste lezer, beste erfgoedvriend, acht keer per jaar bieden we u een gloednieuw nummer van ons erfgoedtijdschrift aan. In den beginne werden hier en daar wat voorzichtige twijfels geuit of het wel mogelijk zou zijn om met deze frequentie een mix van boeiende en afwisselende artikels aan te bieden. Nu, na alvast 5 jaargangen, stellen we zeer tevreden vast dat er aan interessante thema's nog steeds geen gebrek is. Om die conclusie te maken, hoeven we zelfs geen grootschalige lezersenquête te houden. We kunnen dit heel simpelweg besluiten uit de vele mondelinge en schriftelijke reacties die we krijgen nadat we een nieuw nummer op onze abonnees loslaten.

Maand na maand blijft de teller van het aantal lezers gestaag aandikken. Aan dit ritme ronden we binnenkort de indrukwekkende kaap van 700 abonnementen voor dit tijdschrift. Een cijfer dat ons zéér tevreden stemt, dat spreekt voor zich. Temeer omdat het effectieve aantal lezers nog een stuk hoger blijkt te liggen. Vele trouwe abonnees verspreiden dit erfgoed-tijdschrift zelf nog verder onder familie, vrienden en kennissen. Trouwens, ook bij de activiteiten die we organiseren, mogen we steeds weer rekenen op de aanwezigheid van een groeiende harde kern van geïnteresseerd publiek!

Met onze vaststelling dat er toch wel een groeiende belangstelling te merken is voor onze meer of minder recente geschiedenis, staan we duidelijk niet alleen. Onlangs nog liet een actua-programma op de radio een aantal sociologen aan het woord, in een poging om dit fenomeen te verklaren. Een ganse reeks meningen passeerde de revue. Gaande van het bieden van een tegenwicht tegen de almaar sneller evoluerende hoogtechnologische maatschappij tot de groeiende behoefte van mensen om meer inzicht te krijgen in existentiële vraagstukken zoals 'Waar woonden mijn voorouders, wie waren zij, wat deden zij in het dagelijks leven?' en hoe dit onszelf kneedde en vormde tot wie we zijn. Wat de motieven van onze vele lezers ook zijn, we zijn verheugd dat ons tijdschrift hierbij een plekje veroverd heeft! Na het lezen en snuisteren in ons tijdschrift, durven heel wat van die lezers ook in de pen kruipen - of eerder het klavier ter hand nemen om een mailtje te plegen - om hun appreciatie te laten blijken. "Doe zo voort!", is ongetwijfeld met stip de reactie die we het vaakst ontvangen, en daar mogen we met de ganse redactieploeg terecht fier op zijn! De nauwere samenwerking met de Fotografen Vereniging Roosdaal die ondertussen tot stand kwam, speelt hier ongetwijfeld ook een rol.

De impact daarvan op de foto's in het tijdschrift is niet onopgemerkt gebleven!

Die vele warme reacties koesteren we. Ze zijn dé stimulans om op het elan verder te gaan.

De jaarwisseling is hét moment voor velen om met de beste intenties een vernieuwd lijstje met goede voornemens te maken. Te hoogdravende, opgeschroefde of onrealistische verwachtingen zorgen er echter te vaak voor dat nog vóór de maand januari achter de rug is, veel van deze goede bedoelingen alweer in de vuilemmer zijn beland. Voor die zelfoverschatting behoeden we ons, in 2018. We gaan volop, met bakken enthousiasme, voor het devies dat jullie

ons zelf al zo vaak influisterden: met de 'rustige vastheid' waar een eerste minister van ons land jaren geleden tijdens zijn beleidsverklaring ooit ook voor pleitte, "doen we vooral zo voort!". Mogen we u, beste lezer, vooral ook datzelfde toewensen? Dat u in 2018 al uw bezigheden en plannen verder kan ontplooiën zoals u voor ogen hebt en dat de grote en kleine tegenslagen die – ook al vragen we er niet om – ieders pad zullen kruisen, er niemand van moeten weerhouden om 'voesj te kin'n doen' met datgene wat we echt belangrijk vinden. Oprecht en van ganser harte, een gelukkig en voorspoedig 2018!

Bart Caulier

2018: wordt een erg goed erfgoedjaar!

Al telt 2018 ook maar 365 dagen, er zullen er ongewoon veel bij zijn die een waaier aan erfgoedevenementen in de aanbieding hebben. Op de volgende bladzijden pakken we uit met een aantal heel boeiende initiatieven. Misschien denk je wel dat we wat vroeg zijn met deze aankondigingen, maar we weten uit ondervinding dat de data zo vlug mogelijk in de agenda moeten gebeiteld worden! Neem er alvast je nieuwe agenda maar bij!

Het zou ons verbazen, maar misschien vind jij toch niet meteen je gading. Dan is er voor ons werk aan de winkel! Wij willen immers de onderwerpen brengen die jullie interessant vinden. Heb je een boeiend voorstel, vind je dat we over een gebeurtenis, een bepaalde vrouw of man iets moeten publiceren, stuur ons dan een eenvoudig bericht, spreek ons aan, kom eens een praatje slaan! Je kan er van op aan dat in een van de volgende edities jouw initiatief aan bod komt. Wij durven heel in het bijzonder onze vrienden van Borchtlombeek aanmoedigen om ons wat 'materiaal' aan te reiken. De redactie popelt om in te gaan op jouw suggesties.

Roosdaalse Eeuwijdurende kalender

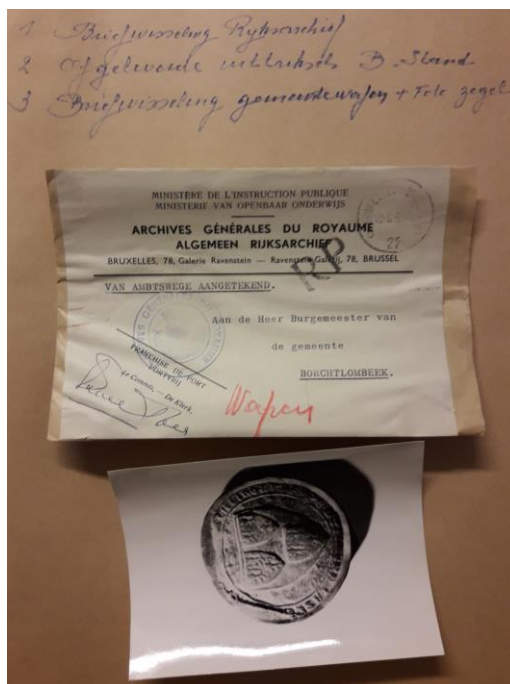
Wat moet in het collectief Roosdaals geheugen gegrift worden over 2017? Is dat het feit dat er na zoveel jaren weer een Meiboom werd geplant? Of dat Cella Heyvaert de oudste bewoner van onze gemeente 105 jaar werd? Of dat Timothy Van Houtem de triatlon van Madrid heeft gewonnen? Bij Erfgoed Rausa houden we het keurig bij en schrijven zo mee aan de geschiedenis van morgen.

Vind jij dat er nog veel belangrijker dingen zijn gebeurd? Laat het ons weten! Je moet echt eens een kijkje nemen op onze website (www.rausa.be). Heel wat wetenswaardige feiten uit het verre en nabije verleden zijn daar mooi ondergebracht per maand. Met jouw aanvullingen wordt deze kalender nóg boeiender! **Wij maken er in 2018 beslist werk van...**

Het Roosdaals gemeentelijk archief

Vijf jaar al duikt een ploeg van Rausamedewerkers elke eerste dinsdag van de maand in de katakomben van het Roosdaalse gemeentehuis. In die tijd werd een massa waardeloos drukwerk gescheiden van waardevolle historische documenten. Met monnikengeduld werden vergeelde en stofferige vellen papier gesorteerd en volgens een logisch systeem ondergebracht in klasseerdozen. Nu zijn onze mensen begonnen aan de tweede fase: de inhoud van de pakketten wordt fijner geselecteerd en gerangschikt naar belangrijkheid, herkomst, datum enz. De inhoud van elke doos wordt geregistreerd in een digitaal bestand. Wanneer deze fase achter de rug is, zal de Roosdaalse burger op een eenvoudige manier via de gemeentelijke website kunnen nagaan of er over een bepaald onderwerp documenten te raadplegen zijn. Het archiefteam zet zijn werkzaamheden voort onder het goedkeurend oog van gemeentesecretaris Emma Van der Maelen. Zij stelt ook in het vooruitzicht dat binnen afzienbare tijd een intergemeentelijke deskundige archivaris wordt aangesteld die het archiveringswerk zal coördineren voor een aantal gemeenten.

Intussen hebben wij nog meer dan onze handen vol! Zegt het jou ook wel iets om op ontdekking te gaan in het gemeentelijk verleden? Kom dan eens een keertje meedraaien op een eerste dinsdag van de maand (14 tot 17 uur). **In 2018 maken we er weer werk van.**

Poëtisch erfgoed

In Roosdaal vaart de Week van de Amateurkunsten onder de vlag van 'Kunstkijkers'. Op 27, 28 en 29 april 2018 staat dit fijne evenement in het thema 'dichterbij'. De rode draad doorheen het kunstenfestival is taal, poëzie, dichten, spelen met woorden en beelden in je hoofd. Met Rausa graven we in ons poëtisch verleden. Onze erfgoedkelder wordt omgetoverd tot een grote dichtbundel. Maar ook onze hedendaagse poëten komen aan bod. Zo lezen Frans Nieuwborg en Jan De Leeuw voor op 28 en 29 april. Je neemt hier meer over in ons volgende nummer. Maar je merkt het, **ook van literair erfgoed maken we werk in 2018!**

Eerste zaterdag van de maand: opendeurdag!

Jij moet ook eens een keertje langs komen! Elke eerste zaterdag van de maand mogen we tussen 9 en 12 uur fijne mensen begroeten die met een erfgoedvraag komen, die ons oude prenten, foto's of documenten bezorgen, in onze bibliotheek komen snuisteren, op de computer naar oud beeldmateriaal op zoek gaan of gewoon een prettige babbel komen doen.

Op **6 januari** ben je dubbel welkom!

Tussen 9 en 12 bieden wij elke bezoeker graag een glas en een knabbel aan, we projecteren non stop uniek foto- en filmmateriaal uit ons rijke archief. Je mag zelf je fragmenten uitkiezen, een **erfgoed-beeld-juke-box** zeg maar. **In 2018 maken we werk van onze maandelijkse opendeurdag!**

Agrarisch erfgoed geboekstaafd

Luc Van Liedekerke heeft een nieuwe publicatie klaar:

NEGEN EEUWEN HOF TE KATTEM. Op zondag 18 maart (16 uur) wordt het boek feestelijk voorgesteld in de schouwburg van GC Het Koetshuis. De ondertitel 'Alleen God en de zon' legt meteen het verband met de Ninoofse abdij. Dat verklaart ook de keuze van de inleider, Georges Vande Winckel.

Naast deze historicus nemen ook gastspreker Piet Walraevens en auteur Luc Van Liedekerke het woord. Maar er is ook muziek, een fototentoonstelling en een beeldmontage.

Deze voorstelling is een organisatie van Fotografenvereniging Roosdaal en Erfgoed Rausa. Reservatie: 054 26 00 37. Gratis toegang.

Historische publicaties, we maken er werk van in 2018!

Nacht van de Geschiedenis

Dinsdag 20 maart, 20 uur, Polyvalente zaal van GC Het Koetshuis: Fronters in het verweer

Lezing door Guido Moons

Guido Moons is een innemende persoonlijkheid en een gepassioneerd spreker. Zijn lezing is een van de slotactiviteiten in het kader van de herdenking van de Grote Oorlog.

Een organisatie van Erfgoed Rausa en Davidsfonds Roosdaal. Gratis toegang!

Wel reserveren op rausa@skynet.be of 054 32 33 64

Erfgoed op notenbalken

Wij pogen bij Rausa niet alleen historisch onderbouwde artikels aan te bieden, soms amuseren wij ons ook wel eens met het interpreteren van oude legenden waar we dan gemakkelijke stukjes van maken. Zo hebben we ooit een zeer vrije interpretatie van de legende van de Ledeberg aan het papier toevertrouwd.

Onlangs liet muziekdocente Monique Janssen zich door deze vertelling inspireren en ze gebruikte het als verhaallijn voor een sprankelend stuk muziektheater dat gecomponeerd werd door Philippe Lamouris en uitgevoerd wordt door leerlingen, leerkrachten en sympathisanten van het IMI. Een Nederlandse kunstenares die een Pamelse sage vertelt, zo iets moet in Rausa verschijnen!

het zegel van de heren van Ledeberg

Willem, de landheer die in het kasteel op de Ledeberg woont, verveelt zich. Het regent al dagen, er valt weinig te vechten en zuipen in je eentje, dát is iets voor losers. Aan zijn vrouw heeft hij niets. Ze gedraagt zich als een onaangepaste huilebalk, een zielig wijf! Had ze niet zoveel geld ingebracht, dan had hij haar gelaten waar ze was. Hij besluit een steekspel te organiseren met zijn vrienden. Bloed, zweet, wapens, drank en vrouwen, een geweldige combinatie in zijn ogen. Bovendien is het voor zijn dorpelingen ook een mooi verzetje. Zij kunnen wat centen bijverdienen en er loopt wellicht een nieuw mokkeltje tussen voor hemzelf.

Beatrice zit in de kasteeltoren. Ze is ten einde raad. Haar huwelijk is op niets uitgedraaid. Zij heeft haar huis en land verlaten voor Willem die haar een hoge beschaving voorspiegelde. Het Pajottenland blijkt echter een brute plek voor een verfijnde vrouw zoals zij. Zij is de wereldzeeën voor hem overgestoken, maar Willem was alleen maar uit op haar geld en haar bezit. Tussen de dorpelingen, die haar blijven beschouwen als een vreemde, blijft ze zich onwennig voelen. De gewoonten van dit koude land vindt ze afschuwelijk: vechten, zuipen, roddelen en vroeg naar bed. Nee, liever zou zij met Willem naar de mis gaan, ja, zelfs zijn God zou ze accepteren als Willem haar met genegenheid zou willen zien. Ze zou met hem willen wandelen door het graan, samen picknicken, een schaakspel spelen of filosoferen over de betekenis van de zware regenval van de laatste tijd.

Haar hofdame daarentegen heeft zich wel helemaal aangepast. Ze ziet eruit als een jonge Pajotse meid! En hoe ze zich gedraagt....! Hoe kan ze haar eigen tradities zo verloochenen?

Wat is haar bazin toch veranderd! Vroeger was ze optimistisch en positief, nu weent ze alleen nog maar en is ergernis troef. Ze eet nauwelijks nog en als ze niet wegsmeelt in haar tranen, bidt ze tot de goden van haar ouders. Toegegeven: zij is hém gevolgd, het is niet andersom gegaan. Weinig mensen weten dat Beatrice, met al haar geld en bodemschatten, heer Willem heeft gered van de miserie. Hij had wel wat meer dankbaarheid kunnen tonen. Maar waarom lukt het haar niet om zich aan te passen? Het Pajottenland is heerlijk! Alles is er veel minder gecompliceerd en zonder moeilijke protocollen. Wil je drinken, drink dan. Wil je vechten, vecht dan. Ben je verliefd, vrij dan. En die leuke kleding, die veel lekkerder zit dan die moeilijke jurken van vroeger. Ze is blij dat ze als hofdame mee mocht en ze wil absoluut niet meer terug, behalve dan voor de zon. Het regent hier nu al dagen, echt niet normaal! Maar straks de steekspelen. Dat is ambiance! En wellicht een leuke vent... Wannes bijvoorbeeld.

Wannes? Waar hangt die uit? Roep 'm eens...! Roep de dakdekker! Wannes? Wannes!

Ezel

Mijn baas Wannes, wát een ezel! Diejen dakdekker sukkelst als een verliefde zot, verstrooid en in gedachten verzonken het plein op van de steekspelen. Het publiek wordt natúúrlijk uitzinnig! Hun eigen dakdekker, hún Wannes tussen al die landheren op hun hoge paarden! Hilarisch, nog nóóit voorgevallen! Manmanman, wat een gejoel! Maar Wannes is lenig en behendig en weet al hun slagen af te weren. Wannes op MIJN rug, hé! Wij, twee onafscheidelijke kameraden. Hij en ik, zijn ezel, wij zijn samen onoverwinnelijk! Maar wat hebben we eraan! Wat een zot is Wannes! Net nu het leuk werd... Heer Willem had het snel door van hem en Beatrice. Hij werd uitzinnig van woede. Nog even dacht hij dat Wannes tot moes zou worden getrapt door een van zijn vrienden, een vechtjas met een dubieus imago op zo'n arrogante hengst. Maar Wannes was hem te vlug af en ik trapte eens goed door, diejen hengst heeft ze gevoeld! En nu is mijn baas gevangen gezet! Hoe stom kunt ge zijn! Verliefd worden op Beatrice... dát is vragen om moeilijkheden! Oh en ik was juist zo in mijn element! Ik ging het helemaal maken...! Wannes, mijn God!... Zot!

Wannes

Wat gebeurt er? Waarom zit ik gevangen? Wat heb ik misdaan? Het is altijd een armen kloët die ze te pakken nemen. Beatrice...? Mijn God, waarom mogen wij niet van elkaar houden?

Beatrice

Mijn leven is een maat voor niets geweest. Ik zit hier opgesloten in de kasteeltoren. Wat zal er met Wannes gebeuren? Mijn God, waarom mogen wij niet van elkaar houden?

De regen zwelt aan, de storm wakkert aan, de wind loeit om de Ledeberg. De aarde beeft. De dorpelingen, de landheren, Willem, Beatrice, Wannes, de hofdame, de ezel... Iedereen zoekt houvast, maar de natuur is onverbiddelijk en onverklaarbaar wreed. Het kasteel dat jarenlang niet onderhouden werd, scheurt het eerst. De Ledeberg trilt. De aarde splijt. Het kasteel en zijn bewoners worden verzwoegen..... Het drama is voltrokken.

Jaren later, nog voor de bronnen werden ontdekt, groeien er op de Ledeberg uit jong struikgewas enkele zware en statige beuken. Hun stammen zijn sterk en hun wortels vertakken zich diep in de aarde. Hun takken verstrengelen zich alsof ze zich alleen daarom staande houden. Niemand kan zich iets herinneren van voor hun tijd. Die beuken lijken er altijd gestaan te hebben. Als je stil en aandachtig luistert, hoor je in hun gebladerte de wind zingen over de liefde die alles overwint.

Monique Janssen

M.I. FILHARMONIE
PRESENTATION
OPERA

LEDEBERG de SAGE

in samenwerking met:
Anjaan, Les Rachelés de L'eternel, kinderkoor Redoris, Zonnellied Strijtem

Koetshuis Strijtem

ZA 3 FEB om 16u - 19u
ZO 4 FEB om 15u

td 12j: 8,€
vanaf 12j: 10,€

RESERVATIE: 054/32.31.01.

Wie deze unieke combinatie van erfgoed en fijne muziek wil meemaken tikt meteen 054 32 31 01 in en bespreekt haar/zijn zitje...

Vanaf het prille begin hebben we ons bij Erfgoed Rausa voorgenomen om te graven naar de bronnen van het rijke verenigingsleven in de Roosdaalse dorpen. Jeugdbewegingen, vrouwenorganisaties, sportclubs, culturele kringen allerehande, ze hebben het gemeenschapsleven gekleurd en talrijke boeiende figuren de kans tot ontplooiing gegeven. In vorige edities hebben we al de historiek kunnen schetsen van enkele sport- en jeugdverenigingen. Bladerend in de fotoalbums van onze ouders, merkten we dat de Kajotters in onze streek wel een heel belangrijke rol hebben gespeeld. Dus dachten we gauw, in enkele bladzijden, het verhaal van deze organisatie te schetsen. Wisten wij veel waar we aan begonnen! We hebben intussen een rits interviews achter de rug en zijn tot de vaststelling gekomen dat we meer dan een paar Rausa's nodig hebben om het verhaal van de Katholieke Arbeiders Jeugd te vertellen. Hier volgt dus een eerste bijdrage.

Verwacht in deze artikels geen chronologische opbouw. Misschien kunnen wij op het einde van onze reeks alles eens mooi structureren, maar vandaag focussen we ons op de grondlegger van de beweging en op een gedreven Pamelse Kajotster uit de bewogen jaren zestig.

Wij hopen hiermee heel wat herinneringen op te roepen bij mensen die zelf ooit actief zijn geweest en die ons willen vertellen hoe het er in Lombeek, Strijtem, Borchtlombeek of Pamel aan toe ging in hun jeugd. Wij wachten met ongeduld op hun verhaal.

Het prille begin

Zoals nogal wat eenvoudige lieden, verliet Rikus Cardijn op het einde van de negentiende eeuw zijn geboortestad Halle om 15km verder in Brussel zijn geluk te zoeken. Hij begon er als koetsier, later als kolenhandelaar, zodat hij zijn vrouw en vier kinderen kon onderhouden. Aan Jefke (°1882- † 1967), één van zijn spruiten, kon je van kindsbeen af al merken dat het een buitengewoon snugger baasje was. Door zijn diepgelovige moeder aangespoord, ging Jozef school lopen in het Klein Seminarie in Mechelen. Hij zou er afstuderen in 1901 en werd er vijf jaar later ook tot priester gewijd. Het waren de woelige jaren waarin de sociale ontvoogding hoog op de agenda stond, de periode ook waarin pastoor Daens zijn moeizame strijd voerde tegen de uitbuiting van de arbeiders en tegen de slappe houding van een groot deel van de hogere geestelijkheid. Daens was voor de jonge Cardijn een lichtend voorbeeld.

Zijn sociaal engagement werd nog aangescherpt door de pauselijke encycliek *Rerum Novarum*. De jonge priester ging sociale wetenschappen studeren in Leuven. Zijn ongebreidelde werklust en maatschappelijke bewogenheid maakten van hem al op jonge leeftijd een opmerkelijke persoonlijkheid. Na enkele jaren als leraar actief te zijn geweest werd hij onderpastoor in Laken. Toen hij door de bisschop in 1915 werd benoemd tot directeur van de 'Sociale Werken' in Brussel, was dit voor hem het begin van een leven in dienst van de arbeidende jeugd. In 1924 richtte hij de Vlaamse landbond 'Kristene Arbeidersjeugd op, het prille begin van wat later de KAJ zou worden. Een jaar later werd zijn beweging zelfs officieel erkend door het Vaticaan. In heel het land werden kernen opgericht, in de geest van de tijd opgedeeld in een afdeling voor jonge vrouwen en mannen (VKAJ en KAJ). Zijn enthousiasme werkte aanstekelijk.

Vandaag zouden we zijn stijl allicht als te pathetisch omschrijven, maar de geestdrift die hij bij de jonge mensen wist op te wekken was uitzonderlijk. Op die manier wist hij ook in onze dorpen massa's jonge mensen te motiveren en een bloeiende werking uit te bouwen.

Cardijn mocht het ook beleven dat zijn organisatie ook internationaal succes kende. Het hoogtepunt van appreciatie kwam er toen paus Paulus VI hem in 1965 tot kardinaal benoemde. Hij overleed twee jaar later.

De iets minder jonge lezers die in de jaren vijftig hun jeugd beleefden, herinneren zich misschien nog de bezielende toespraak die Cardijn hield op de speelplaats van de meisjesschool op Ledeberg. Hij verkondigde zijn boodschap met bulderende stem waarbij hij zijn woorden kracht bijzette met brede armgebaren. Na zijn emotionele toespraak zette hij zich neer en was de rustige minzaamheid in persoon. Wij vonden in ons archief een mooie foto waar Jozef Cardijn geflankeerd door pastoor Geeraerts (links van hem) en Burgemeester De Schepper (rechts van hem). Het bloemenmeisje van dienst is de vijfjarige Marie-Jeanne Evenepoel. Wij zijn benieuwd naar de reactie van lezers die ons willen meedelen wie ze nog allemaal herkennen op deze foto...

De VKAJ in het Pamel van de zestiger jaren

Wij weten dat de boodschap van Jozef Cardijn al vóór WO2 in alle Roosdaalse deelgemeenten was aangekomen. Wij hebben informatie over de ontluikende of bloeiende KAJ/VKAJ-groepen uit die periode, maar het zal nog wat tijd en veel inzet vragen om hier een publiceerbaar geheel van te maken. Maar over de werking van de VKAJ in het Pamel van 1960 tot 1970 hebben we wél al een interessant gesprek kunnen voeren met Christiane Baes. Voor haar relaas trokken we naar Aalst. We kwamen naar huis met een verhelderende en ontroerende getuigenis.

Wanneer de 'Baeskes' in hun voordeur gingen staan, zagen ze op de heuvel aan de overkant van de straat de molen van de pauselijke zoeaaf langzaam aftakelen. Vader Baes, stukadoor, kwam uit Meerbeke. Na zijn huwelijk met Elise Geeroms (Lies van Laken), vestigde hij zich op de kop van de Molenberg. Als oudste van zeven kinderen, in een tijd waar de naweën van de oorlog nog voelbaar waren, was er voor Christiane van studeren geen sprake. Toen ze veertien werd, was de schooltijd voorbij, net zoals voor ongeveer de helft van haar klasgenoten.

Ze zag heel erg op tegen het werk in een fabriek, daarom koos ze voor een baan als gezinshelpster in Ninove. Op de grens met Outer baatte haar werkgever een grote garage uit. Omdat de echtgenote het zo druk had met de administratie van het bedrijf, liet ze de zorg voor de kinderen en het huishouden over aan Christiane.

"Als ik dat nu bedenkt! Ik was zelf eigenlijk nog een kind, terwijl ik moest instaan voor het kleden en wassen van de kinderen en ik bracht hen ook van en naar school. We werden wel gevoerd door een chauffeur van het bedrijf! Overdag deed ik het huishouden, 's avonds was er weer de zorg om de kinderen. Op maandagmorgen trok ik met de fiets op naar Ninove om pas de volgende zaterdagmiddag terug te keren. Na twee jaar begon dit zwaar te wegen. Ik miste mijn vriendinnen en mijn dorp. Na wat zoekwerk kon ik aan de slag in de wasserij van Remi Hertveldt op de Gasthuisstraat. Het loon was niet bepaald royaal te noemen, maar ik kreeg daar de kans om me in te werken. Men wou ook dat het werk goed was, dat je fier kon zijn op het resultaat. Na een tijd vond ik er echt mijn draai. Ik moet zeggen dat ik daar echt graag heb gewerkt.

Toch was er iets dat wat knaagde. Toen hoorde ik toevallig spreken over 'cursussen sociale promotie'.

Daar heb ik, ondanks wat tegenstand (de vijf vormingsdagen gingen door op weekdagen), gebruik van gemaakt. Dat werd niet altijd op applaus onthaald. Maar toch zag men ook in dat het niet alleen nadeel was, maar dat die cursussen ook een goede invloed hadden op de persoonlijkheid en de prestaties van de meisjes.

Ik voelde iets in mij dat me vooruit wou doen gaan. Ik kwam ook op voor de zaak van mijn collega's. Ik had ervaren dat ik door enerzijds mijn plicht te doen, aan de andere kant ook gehoord werd wanneer ik opkwam voor anderen, zowel als voor mezelf".

Het sociaal engagement was dus duidelijk ontwaakt bij Christiane. Zij vindt hiervoor ook een verklaring in het feit dat ze op haar twaalfde reeds lid werd van de VKAJ. De rijkdom aan ideeën en waarden die ze daar meekreeg waren voor haar een enorme verrijking.

"De filosofie van Cardijn werd op een heel directe en praktische manier doorgegeven. Hij wou het stigma dat op 'het werkvolk' rustte wegnemen. Hij wou hen eigenwaarde bijbrengen en ervoor zorgen dat ze voor hun zaak opkwamen. De achterstand die ze hadden opgelopen lag volgens hem niet aan die jongeren, maar aan hun leefomstandigheden. Het is niet hun schuld dat zij niet kunnen aansluiten bij de hogere cultuur, als je ziet in welke omstandigheden sommige jongeren moeten opgroeien, dan moet je de oorzaak van hun achterstand niet verzoeken".

Christiane vertelt het met overtuiging. Al had ze Cardijn ooit maar één keer bezig gehoord, zijn overtuigingskracht heeft haar bezield om zijn methodiek in haar dagelijks leven toe te passen.

"Je hoort dat wel eens vertellen van jonge vrouwen of mannen die in zichzelf een stem hoorden die hen opriep om priester of zuster te worden. Ik had altijd schrik dat ik die stem zou horen. Maar toen ik later bij de VKAJ ging, voelde ik dat eigenlijk ook wel wat aan als een roeping".

Dan komen de herinneringen naar boven, hoe dit allemaal in praktijk werd omgezet. Met de kern werd maandelijks vergaderd in de parochiezaal 'Ons Huis'. De vergaderingen werden bijgewoond door pastoor Geeraerts, die alles scherp in het oog hield.

"Zo hadden we op een activiteit op het podium eens een dans gedaan waarbij de rokken wat wijd wapperden. De pastoor, die op de eerste rij zat, gaf achteraf commentaar dat er toch wel wat te veel te zien was..."

Er volgt een reeks anekdotes over de legendarische toneelvoorstellingen. Die waren duidelijk het hoogtepunt van de werking.

"Het toneel was uiteraard een beetje een vorm van inkomen, maar veel meer was het een oefening om je talenten te ontwikkelen, om je drempelvrees te overwinnen en je in te leven in een rol. Het was zonder meer de gezelligste tijd van het jaar. De repetities, rond de kolenkachel, het plezier dat we hadden wanneer iemand alweer een uitschuiver deed, maar ook het groepsgevoel dat groeide, dat waren heerlijke momenten.

Zagen ze er niet schattig uit, die kajotsters met hun rode, groen of blauwe overgooier en hun modieuze kapsels?

(Christiane is de tweede van links)

De zalen zaten altijd bomvol. Ik speelde regelmatig mee, maar een actrice is er aan mij niet verloren gegaan. Tussen de bedrijven werden er zotte dingen gedaan en daar voelde ik me wel in mijn sas.

Zo brachten wij er in de outfit van 'Beatle' een heel vroege soort van playback. Er hing in die tijd een geluidsinstallatie die dienst deed voor de handelsfoor die in die jaren ook plaats vond in de parochiezaal.

Terwijl we liedjes van populaire schlagerzangers imiteerden legde onderpastoor Smismans achter het scherm de naald op de pick-up".

Ook de reizen naar Tirol en Italië waren echte hoogtepunten. Voor iemand die bij wijze van spreken nog nooit een stap buiten Pamel had gezet, was de kennismaking met de Alpen een onwaarschijnlijke ervaring. Het zal voor de begeleidende proost, onderpastoor Smismans, ook geen onaangename ervaring zijn geweest (foto vorige pagina).

Christiane was intussen ook gewestleidster geworden en volgde met grote overgave de opleidingscursussen. Die gingen meestal door in het Dilbeekse Regina Caeli.

"Ik genoot ervan om in die lokalen rond te lopen en te slapen in de chambrettes van de internen. Ik kwam daar als arbeidster in een omgeving waar ik anders nooit zou gekomen zijn. Dat was achteraf bekeken heel belangrijk voor mijn zelfbeeld, het geloof in je eigen kunnen. Ik kreeg ook het inzicht dat ik mijn leven kon sturen. Cardijn noemde dat 'de universiteit van het leven'".

Christiane bleef actief in de VKAJ tot haar huwelijk. Toen volgde ze haar echtgenoot naar Aalst. Wanneer ze daar (alweer) in een wasserij aan de slag ging, had ze zoveel ervaring en persoonlijkheid opgebouwd dat ze er zo vaak met ijzersterke argumenten opkwam voor de verbetering van de werkomstandigheden, dat haar werkgever op een gegeven ogenblik zei: "Gij moest advocaat geworden zijn".

"Ik heb in mijn latere leven ontzettend veel kunnen toepassen van wat ik geleerd heb bij de kajotsters. Ik heb me weerbaar leren opstellen en initiatieven genomen voor collega's, voor mezelf en voor de maatschappij. Zonder die leerschool was ik misschien wel gewoon in een hoekje blijven zitten".

WE

Roosdaalse kajotters en kajotsters, laat ons jouw verhaal optekenen, bezorg ons foto's en documenten, help er ons voor zorgen dat we het hele verhaal kunnen vastleggen!

Op deze foto: Marie-Madeleine De Braekeleer, Ghislaine De Coen, Elise Geeroms, Godelieve Fieremans, Christiane Ghijssels, Marie-José Vander Stappen, Godelieve Renders, Rita De Vriendt, Marie-Louise Walraevens, Magda Vanden Bossche, Nicole Beeckmans, Lisette Desamblanckx, Godelieve Cauttaerts, Annie Van Saene, Monique De Boitselier, Gerarda Segers, Christiane Baes, Jacqueline Vernailen, Monique Vernailen, Christiane Cauttaerts, Godelieve Vanden Bossche, Juliette Sonck en Germaine Van Droogenbroeck

We hebben jullie nodig!

In oktober mogen we weer onze democratische rechten laten gelden. Bij Rausa gaan we ons op geen enkele manier moeien met de stembusgang van 2018. Maar het is voor ons wel een mooie gelegenheid om eens te grasduinen in de geschiedenis van de gemeenteraadsverkiezingen vóór de fusie.

Hoe komen dorpslijsten aan hun naam? Witte, Zwarte, Bokken, Geiten, Doempers, Kasjers... wie weet er een straf verhaal over te vertellen? Of wie kent een pittige anekdote over combines, onverwachte wendingen, merkwaardige uitslagen uit lang vervlogen tijden?

Ter gelegenheid van de erfgoeddag maken wij er een speciaal themanummer rond. En daarvoor zullen we dankbaar gebruik maken van jullie informatie die je mag sturen naar rausa@skynet.be.

De ezels van Bruegel

In het kader van de herdenking van het overlijden van Pieter Bruegel de Oude (in 2019 is dat 450 jaar geleden), voeren acteurs, muzikanten en dansers uit het Pajottenland en de Zennevallei een unieke theatervoorstelling op in de cultuurhuizen van onze regio. Dit initiatief, dat opgestart werd door Erfgoed Rausa en gesteund wordt door de Erfgoedcel Pajottenland-Zennevallei, mag zich intussen verheugen op bijzonder veel positieve reacties!

Op **21 februari** komen wij samen in de polyvalente zaal van GC het Koetshuis met iedereen die aan dit project wil meewerken. Wij hebben al flink wat acteurs, muzikanten en decorateurs, maar er is nog plaats voor creatieve geesten die wel eens graag bij zo'n groots project willen betrokken worden.

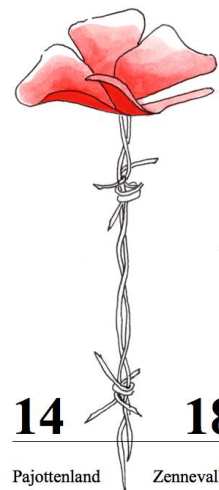
Geef ons een seintje als we jou op de hoogte mogen houden!

Hierboven: het prachtige logo dat plastisch kunstenaar Anne Van Herreweghen ontwierp voor onze voorstelling.

Van 3 tot 11 november 2018 sluit Erfgoed Rausa de herdenking van WO1 af met een grote **tentoonstelling** i.s.m. Kristof Verhumst. Dankzij de steun van de Cultuurraad en verschillende koren kunnen we ook een **vredesconcert** organiseren in de schouwburg van het Koetshuis op 11 november. Wij roepen **leerkrachten** op om met hun klas de interactieve tentoonstelling te komen bezoeken. Wanneer ze dat nu inplannen in hun programma, kunnen wij hen in optimale omstandigheden (en volledig gratis) een unieke ervaring aanbieden.

Neem daarom nu al contact op via rausa@skynet.be

14 18

Pajottenland Zennevallei

Ontelbaar zijn ze, de vele fijne reacties die we al mochten ontvangen op de nostalgische foto's die de voorbije vijf jaargangen een plaatsje kregen in dit tijdschrift. Wie hier niet genoeg van kan krijgen, raden we graag de **Facebookpagina** van Erfgoed Rausa aan. Dankzij trouwe bezoeker Flor Van Nuffel worden we met de regelmaat van een klok getraceerd op pareltjes uit de oude doos. Wie dat wil, kan meteen ook mee zoek gaan naar de namen van alle meer of minder bekende gezichten die deze plaatjes sieren. Voor wie hier nog niet vertrouwd mee is, selecteerden we een paar sprekende foto's en de eerste conclusies van de digitale speurneuzen.

Prinsessen van het Pajottenland ...

... zo betitelde Walter De Decker deze foto. Op de vraag van Flor wie er allemaal op deze foto te herkennen valt, kwamen heel wat reacties binnen.

Centraal op de foto, met handtas, staat jufvrouw Justine Van Vreckem. Ook de Ledeborgse kapelaan Jan Frans Vanderborght werd door vele Facebook-volgers herkend. De man was er priester van 1942 tot 1957. Dat hij een volkse zielenhelder was die dicht bij 'zijn' mensen stond, blijkt zelfs vandaag nog uit de reacties op deze foto. Zijn beeld roept herinneringen op aan cafébezoeken met spelletjes biljart, kaart en pitjesbak. Godelieve Fieremans herkende naast de kapelaan rechts zijn zuster Madeleine, die het huishouden verzorgde voor haar broer en hem overal volgde tijdens zijn priesterloopbaan. Links van de kapelaan staat Simonne Kestens, de zus van Florent Kestens. Godelieve vermoedt ook dat de uitstap gebeurde met een autobus van haar vader, Alfons Fieremans. Verder staan, volgens Kris Timmer-

mans, naast juf Justine de zussen Braeckmans (de tantes van Johan Verminnen), en rechts Martha Schoonjans.

Onderpastoor 'Zozo'

Aan geestelijken geen gebrek op de vele foto's. Op de afbeelding (volgende blz.) werd de man met de hoed herkend als de Pamelse pastoor Geeraerts, en uiterst links staat onderpastoor Smismans. De priester rechts is onderpastoor Willems. Na zijn priesterwijding werd hij meteen aangesteld als onderpastoor te Pamel in april 1948. Hij bleef hier goed vier jaar actief tot eind 1951. Dit geeft meteen ook een goede indicatie voor de datering van deze foto. Raymond Evenepoel vulde aan met deze anekdote over onderpastoor Willems: "Na onze plechtige Communie moesten we nog 2 jaar naar de 'catechismus van volharding' gaan en die werd door hem gegeven. Zijn stopwoord was 'zozo' en hij werd dan ook zo genoemd."

De jeugdbeweging

De foto hiernaast roept niet alleen de vraag op wie de priesters zijn, maar ook wie deze jongeren zijn en van welke jeugdbeweging ze lid zijn. Kan dit de BJB – Boeren Jeugd Bond, nu KLJ - Katholieke Landelijke Jeugd zijn? Raymond Evenepoel liet alvast weten dat hij in de priester rechts op de foto pastoor Janssens meent te herkennen.

Recent gooide Flor Van Nuffel ook de foto hieronder op het wereldwijde web via de facebookpagina van Rausa. Het is een foto van de rouwstoet van Maria Anna Evenepoel op 23 april 1963. De stoet trok van Poelk naar Pamel, voorbij de –nu verdwenen- Pamelse molen. Flor had bij deze foto meteen ook een oproep: **“Wie plaatst er nog eens een foto uit de oude doos met één van de Roosdaalse molens erop? 't Mag ook die van Kattem of Strijtem zijn!”**

Een oproep die we volmondig steunen en hier dus nog even overnemen.

Bart Caulier

Koesjdieël.

De kerstexamens voor de schoolkinderen zijn al een heel tijdje achter de rug, de kerstkalkoen is grotendeels verteerd (de daarbij horende kater spartelt natuurlijk nog wat na), het kerstekind is opnieuw tussen ons gekomen, de drie koningen komen richting westen en iedereen is opnieuw al aan het shoppen geslagen om de nieuwjaarcadeautjes in te slaan: voor de bomma een nieuwe sjaal om 's zondags naar de mis te gaan en voor de bompa een goei fles jenever. Beide giften worden dan na afgifte automatisch verzilverd in 'iets voor in de spaarpot'.

En dat spaarvarkentje gingen Tuur en Gust van Fil Moesj ook wat proberen vetter te mesten door op oudejaar het ganse dorp een hartelijk Nieuwjaar te wensen met 'koesjdieël'.

Tuur: Moe, wa moenne 'k ik aundoen vé koesjdieël te gon roepen?

Moe: 't Is kaat zè mènne joengen, 't eit gevrooz'n da 't ouès op de pispot staut. Doetj a floeren broek aun en a gebreeën frak, da ge gieën vallink opdoetj! En gouè Gist, doetj aë palto dat ge mé Posken gekregen étj van tentje Germaine mo aun. G'éjt nog mo zjoest de grip g'had, 'k zou nie geir'n emmen da ge ervalt zoeë vlak vé nievejaur.

Tuur en Gust duffelen zich warm in en trekken de straat op. Geen enkele deurbel zullen ze overslaan, want beiden willen ze heel het dorp een warm en gemeend gelukkig nieuwjaar wensen. Eigenlijk is het de bedoeling om het spaarvarken zo vet te mesten dat het barst en met al hun spaarcenten 'echte' voetbalschoenen te kopen.

Tuur: Gist we gon ieëst al genne beneen af, tein gommen dee de bontjes al d'ooëzen on de kerk doen. Tegen 'n noen zemmen on de stammenees, douè zitt'n tein stampesvol, al wie da dau zitj eit al een goei bees op en ons verken kan d'er mo goe bè vaur'n.

Gust: Mo we moet'n oeëk nog bè tëntje Marie. Z'ei mè gezeid dat asse men braaf zèn da ze ne kieë diep in eë zak ging tasn'n. Volges mouè za ze d'er een brifken in steken in plosj van wat inkel geldj.

Tuur: We zenj'n ieëst al dau gaun, tein paast ze maskien damme nog niks emmen en za ze maskien wel tweeë brifkes geven!

Gust: Gouè zèjt nog zoeë doem niet as da g'er ooët ziet.

Zo gezegd zo gedaan en Tuur en Gust trokken naar tante Marie. Aan de deurbel werd niet getrokken maar een paar hevige bonken met de vuist moesten tante Marie wakker schudden indien ze eventueel nog in dromenland zou zijn.

Tuur en Gust: Koesjdieël

Tante Marie: mo wie dammen dau emmen! Onze Gist en onzen Tier! Kom binnen joenges, blijft do nie in dènne ka staun! Drinkt een zjat kaffé of wild'je een zajt goei werme botermelk, dau werde kloek van.

Tuur en Gust: Mercie, tëntj'n, 't is a zoeë veel as dammen 't gat emmen. Ons moe eit ons ne kant me rei esp en een groeëte zjat zwètte kaffé gegeven. We stond'er kloek op.

Tante Marie: En gouèlen got'j gèllen koesjdieël roepen vandaug?

Tuur en Gust: Ja, tëntj'n, mo wouèl'n emmen ni veel touèd want 't es seffes noen en tein doen ze nivverans nog open aske koesjdieël roept.

Tante Marie: 'k Zal ne kieë zien of da'k iet in mènne portomonné steken em zie. Ieze, sték da mo in alen bezzeken. En tegen nimmand ni zeggen è! Gouèlen zèjt oeëk allemannie.

Tuur en Gust: Mercie zè, tentj'n, tot noste weik! Tein komt ons va en ons moe a nievejaur wénsjken!

JMH ten Kate

Tuur en Gust gaan zoals afgesproken langs de huizen aan de kerk.

Tuur: Amai Gist, wat een sjikke villa es da jong! Zie ne kieë ! Dè oprit leit grat vol kas-souèstieën'n, dè aug is geskoo'n pesies of dat er ne wauterpas tegen geleid es. 't Ieën tèksken stékt nie oeëger as 't ander. En douène gazong! Das pesies nen biljaar! Volgens mouè woentj ie nen dokter.

Gust: Of nen notaures.

Tuur: Nieë, nen avokaut.

Gust: Maskien den berremieëster?

Gust: 't Is mè gelouèk. Vé mouè mag ie de paas of de kéningk woeën'n, as ze mo lam-mer'n, ie dript 't geldj van de mier'n!

De deurbel doet haar werk.

Tuur en Gust: Koesjdieël!

Een vriendelijke vrouw met schort doet de deur open.

Vrouw: Dag jongens, met zo'n koud vries-weer komen jullie de mensen een gelukkig nieuwjaar wensen! Dat is heel mooi van jul-lie!

Gust: Ui...ui... ja madam... en wouèlen wensjken a oeëk een goei gezondtèt.

Gust en Tuur houden hun "bezzeken" open.

Vrouw: Hier jongens, en verdeel dat maar onder jullie twee, nog een gelukkig nieuw jaar!

Tuur: Mercie madam, nouèg mercie! En tot nostjaur!

Gust en Tuur trekken verder langs de straat.

Tuur: Gist jong, oe veel eit dè madam ge-geven?

Gust: 'k zou 't nie weet'n, 'k zal ne kieë loen-ken. Amai jong! Een brifken van onderd frang! Nog a zoeë ieënegste en ons voet-balskoe'n zèn binn'n! Da's wat anders as bè Jeanneke Tang. Paseede jaur emmen dau oeëk gon bell'n en wa kregen men do? E kotjn'n! Oeërdet goed? E kotjn'n! En tein zei ze nog: verdiljt da tiskén alen tweeën! Dat is de gieregste pinne van gieël Paumel! Zjoest den doemp dee de ska! En tein nog, 't kan zelfs zijn da ze douèn'n nog binnen aaft. Kom we zenj'n genne ne kieë bell'n. On dat ooës te zien, moent'n da brave ménsjken zijn.

En Gust belt aan... De deur gaat open... On neen! Oh neen! Zeg dat het niet waar is! Gust krijgt het benauwd, begint te hyper-ventileren, de schudden, te bibberen, krijgt het warm en koud tegelijkertijd. Hij voelt zijn twaalfvingerige darm tot in zijn buis van Eustachius kruipen, de onderdruk van zijn

bloed komt hoger dan zijn bovendruk en zijn benen knikken tegen elkaar alsof ze van flanel zijn. Dat is... dat is... meester Gerard! De schrik van de school! Gust heeft nog maar pas twee uur in de hoek op zijn knieën met de handen op zijn hoofd moeten staan omdat hij geen "algemeen beschaafd Nederlands" (nvdr: met de nadruk op "be-schaafd") op de speelplaats sprak.

Meester Gerard: Dag jongens!

Bij Tuur en Gust striemen de zenuwen door de keel! Ze zijn als van het Lam Gods geslagen, maar rapen al hun moed bijeen om zelfs meester Gerard een gelukkig nieuw jaar te wensen.

Gust en Tuur: Koe...koe... koe... kotsdeel!

Meester Gerard: wat zegt u jongens? Kots-deel? Wat wil dat zeggen? Dat heb ik nog nooit gehoord!

Tuur: Ja maar meester wij hebben dat zo niet bedoeld, we zijn een beetje van op de zenuwen. Eigenlijk was het koetsdeel!

Meester Gerard: Wat? Koetsdeel? Welke koets? Welk deel?

Gust: Awel meester, eigenlijk kwamen we u een gezond en gelukkig nieuw jaar wensen, maar in Pamel zeggen ze daar "koesjdieël" tegen.

Meester Gerard: Jongens, hoe is dat toch mogelijk! Dialect, waar is dat goed voor? Dat is de taal van de boeren! Leer toch eens Nederlands praten! Dat komt veel be-schaafder over! Vraag aan de mensen een "Godsdeel"!

Tuur: Ja maar meester, ons moe en ons va hebben ons geleerd dat wij moesten "koesjdieël" roepen. In Pamel zeggen ze dat. En daarbij het deel voor Onze Lieve Heer moet je in de offerblok steken.

Meester Gerard: Wij leven nu in andere tij-den, Gust en Tuur! In beschaafde tijden.

Gust: Jawel meester.

Meester Gerard: Vooruit, wens nu eens een gelukkig nieuw jaar zoals beschaafde men-sen dat doen.

Gust: Een gelukkig nieuw jaar, meester!

Tuur: Ook zoveel van dat meester.

Meester Gerard: En voor jullie hetzelfde!

Tuur: Meester, wil je iets in ons borzeken steken?

En daarop sloot meester Gerard, zonder ook maar één cent te geven, de deur.

Tuur: E je da na vazeleiven geweet'n! Es da ne skoolmieëster? Aske vraugt vé iet in ons bezzeken te steken trekt'n de dee toe! Nen dikken ambetanten omoeëg gevallen dikke-nèk es da jong!

Ik oop datn'n em verslikt in zènnen oeëg-waun! Pesies of da skoeën vlems mieër weid es as 't Paumels. Vé mouè paut kan'n zè skoeën vlems steken wau dat de zonne nie skantj! As'n ouè niks in ons bezzenen wilt steken, zal Treze Kloek het wel villn'n. Dat es e mensj mé een èt op de zoesjte plosj!

En er wordt aangeklopt bij Treze.

Trees: Mo zie na ne kieë! Wie da we men dau emmen! De braafste joenges van gieël Paumel!

Tuur en Gust: Dag Trees, koesjdieël!

Trees: E je gouèlen gieën skoenjer lieken as 'koesjdieël'?

Gust: Ja Trees, ge wètj, vè a emmen al-touèd iet spésjaul!

Trees: Lotj ne kieë oern'n. En ast iet skoeën es, za'k ne kieë nouèg diep in mènne zak tasn'n!

En Gust en Tuur halen het nieuwjaarsliedje bij uitstek boven, dat men alleen in Pamel kent en daar nog wordt gezongen..

Nievejaurke zoete, mè verken eit vier voeten, vier voetn'n en ieëne stjeit, es da nog gieën waufel weid?

Is dè waufel nog nie gebakken, geeft ons tein e skotelpalleken, is da skotelpalleken nog nie gerieëd

geeft ons tein een niet klieëd. Is da nie klieëd nog nie genooët, geeft ons tein een ontjn'n da krooët,

Is da ontn'n da krooët nog nie geboorn'n, geeft ons tein ne pot vol koorn'n. Es denne pot vol koorn'n nog nie gebrand, geeft ons tein ne dikken vattje vlieëskant. Es denne dikke vattje vlieëskant nog nie geplèkt, smatjn'n tein in 't olleken van 't vertrek!

Trees taste diep, maar heel diep in haar portemonnee, het varken van Tuur en Gust werd oververzadigd en moest worden geslacht. En eindelijk, na lang sparen en wachten kregen Tuur en Gust hun echte 'voetbalskoen'n zonder kasjoeën mo mé al-leminioemmen stetsn'n'. Koesjdieël!

Marc Muylaert

Dankjewel, Karen

Er wordt soms wel eens meewarig gedaan over de inzet van ambtenaren. Heel af en toe is zo'n schampere oprisping misschien wel op zijn plaats, maar veel vaker wordt het werk van gemotiveerde mensen in openbare dienst onderschat of als vanzelfsprekend beschouwd. En dat is lang niet altijd zo, neem nu Karen Van Schuerbeeck, de Roosdaals Cultuurbeleidscoördinator. Sinds zij op het gemeentehuis de cultuurdienst ging leiden is er bijzonder veel ten goede geëvolueerd. Door haar deskundigheid enerzijds en haar onvergelykbare inzet, dienstbaarheid en jovialiteit anderzijds, werd zij een voorbeeld voor al haar collega's in de regio.

Voor Erfgoed Rausa is Karen van onschatbare waarde geweest. Het was een voorrecht om met haar de Erfgoeddag of de Open Monumentendag te mogen organiseren.

Iedereen die met haar mocht samenwerken, realiseerde zich ook dat het heel moeilijk zou zijn om zo'n 'klassebak' in onze bescheiden gemeente te houden. Het is een beetje alsof Kevin De Bruyne bij Denderzonen Pamel zou komen voetballen. Het verbaasde dan ook niemand dat Karen vanaf januari onze cultuurdienst ruilt voor een belangrijke baan in Wetteren. Hoe groot ook het spijt dat de Roosdaalse cultuurwerkers het voortaan zonder haar hartelijke ondersteuning zullen moeten doen, toch wensen wij haar van harte heel veel succes toe en hopen haar hier regelmatig nog eens te mogen begroeten.

Foto Norbert Verbestel (FVR)

De ene ster is de andere niet...

Een mens zou het op de duur wel op zijn heupen krijgen van het 'gedjingelbel' dat uit de luidsprekers van de opgesmukte winkelstraten slijmt, de penetrante geur van ziek en zatmakende Glühwein (*wat men steevast verkeerd als 'ggloewaain' uitspreekt*) of aan vensterramen en kroonlijsten hangende kerstmannen. Niet dat we iets hebben tegen hartverwarmende nostalgie. Integendeel! Zo hebben we met enig behagen tussen al de kitscherige kerstattributen de laatste jaren ook al eens een Herrnhutter (of ook Moravische) ster zien opduiken. En al gaat het niet om erfgoed van bij ons, toch willen wij er even bij stil staan, gewoon omdat er een merkwaardig verhaal achter zit.

Toen op het einde van de 16de eeuw de contrareformatie in Bohemen en Moravië (*Mähren* in het Duits) met bloedige repressie werd doorgevoerd, emigreerden veel Lutherse protestanten naar het religieus tolerantere Saksen. De asielzoekers kregen van de zetelende graaf zelfs een gebied toegewezen in de buurt van Bertelsdorf.

Zij werden de 'Herrnhutter gemeenschap' genoemd (komt van 'unter des Herrn Hut = onder de hoede van de Heer). In het begin van de achttiende eeuw ontstond hieruit geloofsgemeenschap die zich de 'Moravische Kerk' noemde. Hun broeders en zusters-missionarissen zwermde uit naar alle windstreken en richtten overal kostscholen op. Naast godsdienstlessen werd ook veel aandacht besteed aan wiskunde en geometrie. Om deze kennis in de praktijk om te zetten werd geëxperimenteerd met ingewikkelde plooiwerken. Daaruit kwam eerder toevallig de stervorm tot stand die in de adventstijd werd opgehangen in de gebedsruimten. De kostschoolkinderen namen deze sterren ook mee naar hun eigen streek. Zo vonden ze geleidelijk aan hun weg naar alle uithoeken van de kerstmisvierende wereld. Mocht jij ook zo'n ingenieus vouwwerk boven de kerstdis hangen, weet dan dat hier veel meer achter schuilt dan commercieel geflikker.

WE

Bron: Arnulf Schuler, Estenfeld.

